

ความสำคัญ ของ

หนังสือบอกกล่าวบังคับตนเอง

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทรัพยากรบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

การ บังคับตนเองเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ หรือทรัพย์สินซึ่งจำนองบางสิ่งสูญหาย หรือบุบสลายจนไม่เพียงพอแก่การประกันหนี้ เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนองย่อมมีสิทธิบังคับจำนองได้ การบังคับจำนองแตกต่างกับการบังคับจำนำ การบังคับจำนำเจ้าหนี้เอาทรัพย์สินที่จำนำไปขายทอดตลาดได้เลยโดยไม่ต้องฟ้อง แต่การบังคับจำนองจะต้องฟ้องการบังคับจำนองมีอยู่สองวิธีที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป วิธีแรกฟ้องขอให้ยึดทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้ หรืออีกวิธีหนึ่งคือเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิของตนเอง **ทั้งสองวิธีจะต้องฟ้องคดีต่อศาลโดยฟ้องผู้จำนองเป็นจำเลย** ในกรณีที่ผู้จำนองโอนทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกก็ต้องฟ้องบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้รับโอนนั้นเป็นจำเลยและต้องขอทำฟ้องให้ยึดทรัพย์สินที่จำนองนั้นมาขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้

การบังคับจำนองโดยฟ้องให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาด ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 728 บัญญัติว่า **“เมื่อจะบังคับจำนองนั้นผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นและถ้าลูกหนี้**

ละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้พิจารณาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้”

การที่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนองจะฟ้องบังคับจำนองได้ กฎหมายบังคับว่าต้องบอกกล่าวบังคับจำนองก่อน ผลของมาตรานี้คือในกรณีที่หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องแบบเจ้าหนี้สามัญ คือฟ้องโดยอาศัยสิทธิตามหนี้ประธาน ถ้าเจ้าหนี้ประสงค์จะฟ้องบังคับจำนองจะต้องบอกกล่าว

ก่อน **คือต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควร** การบอกกล่าวนั้นต้องเป็นจดหมายเพราะกฎหมายใช้คำว่า **“จดหมายบอกกล่าว”** ดังนั้น ต้องทำเป็นจดหมายเท่านั้นซึ่งน่าจะหมายถึงทำเป็นหนังสือด้วย จะบอกกล่าวด้วยวาจานั้นไม่ได้ การทำเป็นจดหมาย หรือหนังสือก็ไม่ต้องมีแบบอะไร เพียงแต่เขียนข้อความถึงผู้จำนองบอกให้ชำระหนี้จำนองภายในระยะเวลาที่กำหนดและลงชื่อผู้รับจำนอง หรือตัวแทนก็เป็นจดหมายบอกกล่าวบังคับจำนองแล้ว

กฎหมายกำหนดว่าต้องบอกกล่าวไป
ยังลูกหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้กับผู้จำนองเป็น
บุคคลเดียวกันก็ไม่มีปัญหา ที่จะมีปัญหาก็คือ
ในกรณีที่ผู้จำนองเป็นบุคคลที่สาม ปัญหาจะ
ต้องบอกกล่าวแก่ผู้จำนองด้วยหรือไม่ ประเด็น
นี้ผู้จำนองเราถือเป็นลูกหนี้ด้วยคนหนึ่งและ
การบอกกล่าวบังคับจำนองเป็นการบอกกล่าว
เพื่อฟ้องบังคับเอาทรัพย์สินที่จำนองนั้นไป
ขายทอดตลาด จึงต้องบอกกล่าวแก่ผู้จำนอง
ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์นั้น เพื่อผู้จำนองจะได้ใช้
สิทธิและหน้าที่ของตนเอง เช่น เข้าชำระหนี้
เสียเองแทนลูกหนี้ เพื่อจะตัดบับมีให้ต้อง
บังคับจำนองและได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้
ตามจำนวนที่ตนได้ชำระไป การที่กฎหมาย
บัญญัติไว้เช่นนี้ เพราะถือว่าการบอกกล่าวเป็น
เงื่อนไขสำคัญในการฟ้อง ถ้าไม่มีการบอก
กล่าวก่อนเจ้าหน้าที่ผู้รับจำนองไม่มีสิทธิฟ้อง
บังคับจำนอง

กรณีมีปัญหาว่า หากผู้จำนองตายก่อน
ที่หนังสือบอกกล่าวบังคับจำนองไปถึงและต่อ
มาเจ้าหน้าที่ได้ฟ้องร้องเพื่อบังคับจำนองโดยนำ
หลักฐานการบอกกล่าวเป็นจดหมายนั้นมาเป็น
เอกสารในการฟ้องร้องผลของคดีจะเป็นอย่างไร
การบอกกล่าวเช่นนี้ใช้ได้หรือไม่ ประเด็นดัง
กล่าวนี้ได้ขึ้นสู่ศาลฎีกาและศาลฎีกาได้วินิจฉัย
มาว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้จำนองตายก่อน
ที่หนังสือบอกกล่าวแม้จะมีผู้อื่นรับไว้ ก็ถือว่า
ไม่ได้เป็นการบอกกล่าวบังคับจำนองที่ชอบด้วย
กฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5553/2542 ใน
กรณีเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับจำนองประสงค์จะฟ้อง
บังคับจำนอง กฎหมายบังคับให้เจ้าหน้าที่ต้อง
บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้จำนอง ซึ่งเป็นลูก
หนี้และต้องกำหนดเวลาอันสมควร เพื่อให้
โอกาสผู้จำนองชำระหนี้จำนอง การบอกกล่าว
จึงเป็นเงื่อนไขที่ผู้รับจำนองจะต้องกระทำให้
ถูกต้องก่อน จึงจะฟ้องบังคับจำนองได้ การ

บอกกล่าวดังกล่าวเป็นการแสดงเจตนาที่ต้องมี
ผู้รับการแสดงเจตนาซึ่งกฎหมายกำหนดคือ
ผู้จำนอง ฉะนั้นเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ส. ผู้
จำนองถึงแก่กรรมก่อนโจทก์มีหนังสือบอก
กล่าว แม้จะมีผู้อื่นรับหนังสือนั้นไว้ก็ถือไม่ได้
ว่าเป็นการบอกกล่าวบังคับจำนองที่ชอบด้วย
กฎหมาย เมื่อ ส. ผู้จำนองถึงแก่กรรม มรดก
รวมตลอดถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ
ตกทอดแก่ทายาทของ ส. ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599,1600
ถ้ามีผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองแล้ว หาก
โจทก์ประสงค์จะบังคับจำนอง ต้องมีจดหมาย
บอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้า 1 เดือนก่อน
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
735 ถ้ายังไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้รับโอนทรัพย์สิน
ซึ่งจำนอง แต่ ส. ผู้จำนองมีทายาทหรือผู้
จัดการมรดก โจทก์ต้องบอกกล่าวเป็นจดหมาย
หรือหนังสือล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน แก่
บุคคลดังกล่าวซึ่งเป็นเสมือนผู้รับโอนทรัพย์สิน

สินจำนอง จึงจะฟ้องบังคับจำนองได้
เมื่อโจทก์มิได้บอกกล่าวบังคับจำนอง
แก่จำเลยที่ 3 และที่ 4 ซึ่งเป็นทายาท
ผู้จำนองก่อนฟ้องและการที่โจทก์ฟ้อง
จำเลยที่ 3 และที่ 4 ถือไม่ได้ว่าเป็นการ
บอกกล่าวบังคับจำนองตามกฎหมาย
โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องบังคับจำนอง

บทสรุปสัปดาห์ การบอกกล่าว
เป็นจดหมาย หรือหนังสือก่อนการบังคับ
จำนองนั้น ถือว่าการบอกกล่าวเป็นเงื่อนไข
สำคัญในการฟ้อง ถ้าไม่มีการบอกกล่าวก่อน
หรือบอกกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมาย
บัญญัติไว้ เจ้าหน้าที่ผู้รับจำนองไม่มีสิทธิฟ้อง
บังคับจำนอง ถือว่าเป็นการบอกกล่าวที่ไม่ชอบ
การบอกกล่าวจะบอกด้วยวาจาไม่ได้และ
หนังสือบอกกล่าวกฎหมายไม่กำหนดว่าต้องมี
แบบอย่างไร เพียงแต่ให้มีข้อความถึงผู้จำนอง
บอกให้เขามาชำระหนี้จำนอง ภายในระยะเวลา
ที่กำหนดและลงชื่อผู้รับจำนอง หรือตัวแทนก็
เป็นจดหมายบอกกล่าวบังคับจำนองแล้ว สำหรับ
วิธีส่งหนังสือบอกกล่าวจะส่งโดยลงทะเบียน
ทางไปรษณีย์ตอบรับ หรือจะส่งโดยนำไปส่ง
ด้วยตนเองวางหนังสือต่อหน้าผู้รับและต่อหน้า
พยาน การบอกกล่าวบังคับจำนองก็ชอบแล้ว

TPA